

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آزمون‌های روان‌شناختی دینداری

تالیف:

دکتر منصور بیرامی

دکتر تورج هاشمی نصرت آبادی

جعفر بهادری خسروشاهی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۳

سرشناسه	بیرامی، منصور، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	آزمون‌های روان‌شناختی دینداری / تالیف منصور بیرامی ، تورج هاشمی‌نصرت‌آبادی ، جعفر بهادری‌خسروشاهی.
مشخصات نشر	تهران : آوای نور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۳۴۸ص: جدول (بخشی رنگی).
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۷۱-۲:
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	دینداری -- پرسش‌نامه‌ها
موضوع	دین -- روش‌شناسی
موضوع	روان‌شناسی مذهبی
شناسه افزوده	هاشمی‌نصرت‌آبادی، تورج، ۱۳۴۶ -
شناسه افزوده	بهادری، جعفر، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۲: ب/۹۱۴/۴۵۰۹/BV۵
رده بندی دیویی	۲۰۰:
شماره کتابشناسی ملی	۳۲۹۴۱۱۷:

آزمون‌های روان‌شناختی دینداری

تالیف: دکتر منصور بیرامی - دکتر تورج هاشمی‌نصرت‌آبادی

جعفر بهادری‌خسروشاهی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه‌آرا: منیرالسادات حسینی

چاپ اول ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰ جلد

چاپ و صحافی: تایماز

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۷۱-۲

- تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹
- تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷
- نمایندگی فروش ۱: تهران - خیابان انقلاب - شماره ۱۲۱۲ - فروشگاه گوتنبرگ
- نمایندگی فروش ۲: تهران - خیابان انقلاب - پاساژ اندیشه - فروشگاه دهخدا

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۲۱۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلفین.....	۷
قدردانی.....	۹
فصل اول: آزمون‌های دینداری اسلامی.....	۱۱
پرسشنامه سنجش دینداری مسلمانان سراج زاده.....	۱۳
پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی بهرامی.....	۲۱
پرسشنامه تفکر دینداری آرین.....	۲۸
پرسشنامه نگرش سنجی مذهبی گلریز.....	۳۳
پرسشنامه دینداری خدایاری فرد و همکاران.....	۳۷
پرسشنامه سنجش دینداری - فرم تجدید نظر شده.....	۶۲
پرسشنامه پایبندی مذهبی بر اساس گزاره‌های قرآن و نهج‌البلاغه.....	۷۰
پرسشنامه سبک زندگی اسلامی.....	۷۹
پرسشنامه نگرش و التزام عملی به نماز.....	۹۸
پرسشنامه عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان به نماز جماعت.....	۱۰۵
پرسشنامه میزان انس با قرآن.....	۱۱۳
پرسشنامه هدف در زندگی با تکیه بر اسلام.....	۱۱۸
پرسشنامه راهبردهای مقابله اسلامی در شرایط تنش‌زا.....	۱۲۴
فصل دوم: آزمون‌های جهت‌گیری معنوی.....	۱۳۱
پرسشنامه سلامت معنوی.....	۱۳۶
پرسشنامه تجارب معنوی روزانه.....	۱۳۷
پرسشنامه بهزیستی معنوی.....	۱۴۳
پرسشنامه سنجش نگرش معنوی.....	۱۴۸
پرسشنامه چند بعدی بهزیستی مذهبی - معنوی.....	۱۵۶
پرسشنامه چند بعدی معنویت - دینداری.....	۱۶۴
پرسشنامه سنجش معنویت و مراقبت معنوی.....	۱۷۳
پرسشنامه سنجش معنویت هال و ادواردز - نسخه تجدیدنظر شده.....	۱۷۹

۱۸۷	پرسشنامه معنویت.....
۱۹۲	پرسشنامه هوش معنوی جامع.....
۲۰۱	پرسشنامه هوش معنوی.....
۲۱۱	پرسشنامه هوش معنوی بدیع و همکاران.....
۲۱۸	پرسشنامه خودگزارش دهی هوش معنوی کینگ.....
۲۲۳	فصل سوم: آزمون‌های جهت‌گیری مذهبی.....
۲۲۳	پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت.....
۲۲۹	پرسشنامه نگرش سنج دینی.....
۲۳۵	فصل چهارم: آزمون‌های سنجش دینداری خانواده.....
۲۳۵	پرسشنامه میزان مذهبی بودن والدین.....
۲۴۰	پرسشنامه رضایتمندی زناشویی اسلامی.....
۲۴۹	پرسشنامه سنجش کارآمدی خانواده از دیدگاه اسلام.....
۲۶۱	فصل پنجم: آزمون‌های خداباوری.....
۲۶۱	پرسشنامه تصور از خدا.....
۲۶۸	پرسشنامه رابطه انسان با خدا.....
۲۸۲	پرسشنامه سنجش رشد اعتقادی دانش‌آموزان.....
۲۹۰	پرسشنامه باور به جهان آخرت و باور به جهان آخرت عادلانه اسلامی.....
۲۹۵	فصل ششم: آزمون‌های صفات و باورهای دینداری.....
۲۹۵	پرسشنامه سنجش دنیاگرایی (مسد) بر اساس متون دینی.....
۳۰۵	پرسشنامه برای سنجش دعاها.....
۳۱۰	پرسشنامه گرایش به ذکر توحیدی.....
۳۱۶	پرسشنامه گناه کوگلر و جونز.....
۳۲۲	پرسشنامه قدردانی - فرم شش گویه‌ای.....
۳۲۷	پرسشنامه اولیه سنجش حسادت با تکیه بر منابع اسلامی.....
۳۳۵	پرسشنامه سنجش صبر برای نوجوانان.....
۳۴۳	واژه‌نامه.....

پیشگفتار مؤلفین

جنبش اندازه‌گیری‌های روانی در اواخر قرن نوزدهم به وسیله‌ی گالتون فیزیولوژیست معروف انگلیسی آغاز شد و به سرعت توسط محققین دیگر توسعه یافت. لکن اندکی بعد، به شدت مورد انتقاد قرار گرفت و تا حدی فروکش کرد. لکن به تبع نیاز زمان و بعضاً ناقص و ناتوان بودن بسیاری دیگر از روش‌های ارزیابی، سنجش و اندازه‌گیری از جمله مشاهده و مصاحبه، استقبال از اندازه‌گیری‌های روانی اوج گرفت.

همزمان با این استقبال، اسپیرمن پدر علم روانسنجی، متوجه این نکته شد که افرادی که در یک حوزه موفقند در صورت ممانعت از توفیق آن‌ها به هر دلیل، به ویژه فشارهای اجتماعی و یا موانع محیطی، احتمال موفقیت آن‌ها در حوزه‌های دیگر نیز بیشتر است. از طرفی دیگر، علی‌رغم این که مسائل روانی و رفتاری، حداکثر با مقیاس فاصله‌ای قابل اندازه‌گیری هستند و در واقع صفر مطلق ندارند و هرگز نمی‌توان اعداد و ارقام لحاظ شده را خیلی دقیق و مطلق فرض کرد، لکن بدون کمی کردن آن‌ها، در اغلب موارد امکان مطالعه‌ی آن‌ها وجود ندارد و تقاضای جدی و فراوان زمان در حوزه‌های نظامی، کار، تعلیم و تربیت، بهداشت، تجارت، صنعت، اقتصاد و ... همه و همه دست در دست هم دادند و ضرورت نمایان شدن علم روانسنجی را به دنیا و حوزه‌های علمی به خصوص علم روان‌شناسی به اثبات رساندند.

از طرف دیگر، با فعال شدن علوم بین رشته‌ای، به ویژه با ورود دین به عرصه علم، در مقابل تقاضاهای نوظهور علوم، به ویژه علوم رفتاری و ویژه‌تر علم روان‌شناسی و ایجاد و بسط دیدگاه‌های جدید مرتبط، از جمله معنویت و روان‌درمانی، در علم روانسنجی یک حیطة اختصاصی و کارآمدی به نام روانسنجی دینداری شکل گرفت. این حیطة بالحاظ همه مفاهیم و اصطلاحات تخصصی روانسنجی، موضوع مورد مطالعه‌ی خود را آزمون‌های روان‌شناختی دینداری قرار داد؛ و بالحاظ همه‌ی قواعد ساخت و هنجاریابی آزمون‌ها با تکیه بر موضوع خود، آزمون‌هایی را به دنیای علم عرضه کرد که اغلب آن‌ها در این کتاب آمده‌اند.

در آزمون‌های روان‌شناختی دینداری، همانند سایر آزمون‌ها، پایایی یعنی قابلیت اعتماد، همسانی و قابلیت تکرار نتایج برای اندازه‌گیری اطلاعات، روایی یعنی توان اندازه‌گیری خصیصه‌ی مورد نظر، هنجاریابی و تحلیل‌های عاملی مد نظر قرار می‌گیرند. قابل ذکر است که در همه آزمون‌های معرفی شده در این کتاب، این قواعد به دقت رعایت شده‌اند. اما این اثر ویژگی‌های برجسته خاص خود را دارد که مختصر ذکر می‌شوند:

۱- تا به حال در زمینه‌ی آزمون‌های روان‌شناختی دینداری کتابی به این جامعیت چه به لاتین و چه به فارسی چاپ نشده است. در این کتاب ۴۲ آزمون به طور کامل معرفی شده است.

۲- این کتاب در ۶ فصل با منطق ویژه طراحی شده است؛ و آن این که آزمون‌های مربوط به یک حوزه از دینداری در یک فصل قرار داده شده است و خواننده نیازی به مراجعه به همه فصول جهت انتخاب آزمون مربوط به کار پژوهشی و یا نیاز خود ندارد.

۳- سبک ویژه‌ای در نگارش اطلاعات مربوط به پرسشنامه‌ها انتخاب و رعایت شده است. منطق انتخاب این سبک، فراهم ساختن همه‌ی اطلاعات لازم مرتبط با پرسشنامه در یک کار پژوهشی است. فلذا ابتدا به مبانی نظری هر پرسشنامه پرداخته شده است، در گام دوم پرسشنامه و کاربرد آن معرفی شده، در گام سوم روش نمره‌گذاری پرسشنامه ذکر شده، در گام چهارم اعتبار و روایی پرسشنامه بیان شده، در گام پنجم منابع مرتبط و در نهایت خود پرسشنامه ضمیمه شده است.

۴- اصول و مبانی بوم‌شناختی کاملاً رعایت شده است. همه پرسشنامه‌های معرفی شده هنجار‌یابی ایرانی دارند.

فصل اول با عنوان آزمون‌های دینداری اسلامی به معرفی پرسشنامه‌های سنج‌ی دینداری مسلمانان، جهت‌گیری مذهبی، تفکر دینداری، نگرش‌سنجی مذهبی، دینداری خدایاری فرد، سنجش دینداری- فرم تجدید نظر شده، پایبندی مذهبی بر اساس گزاره- های قرآن و نهج البلاغه، سبک زندگی اسلامی، نگرش و التزام عملی به نماز، عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان به نماز جماعت، میزان انس با قرآن، هدف در زندگی با تکیه بر اسلام و راهبردهای مقابله اسلامی در شرایط تنش‌زا پرداخته است. فصل دوم با عنوان آزمون‌های جهت‌گیری معنوی، پرسشنامه‌های سلامت معنوی، تجارب معنوی روزانه، بهزیستی معنوی، سنجش نگرش معنوی، چند بعدی بهزیستی مذهبی- معنوی، چند بعدی معنویت- دینداری، سنجش معنویت و مراقبت معنوی، سنجش معنویت- نسخه تجدید نظر شده، معنویت، هوش معنوی جامع، هوش معنوی ناصری، هوش معنوی بدیع و همکاران، خود گزارش‌دهی هوش معنوی کینگ را معرفی کرده است. فصل سوم با عنوان آزمون‌های جهت‌گیری مذهبی، پرسشنامه‌های جهت‌گیری مذهبی آلپورت و نگرش سنجش دینی را معرفی کرده است. فصل چهارم با عنوان آزمون‌های سنجش دینداری خانواده، به معرفی پرسشنامه‌های میزان مذهبی بودن والدین، رضایتمندی زناشویی اسلامی، کارآمدی خانواده از دیدگاه اسلام پرداخته است. فصل پنجم با عنوان آزمون‌های خدا‌باوری به معرفی پرسشنامه‌های تصور از خدا، رابطه انسان با خدا، سنجش رشد اعتقادی دانش- آموزان، باور به جهان آخرت و باور به جهان آخرت عادلانه اسلامی پرداخته است. بالاخره فصل ششم با عنوان آزمون‌های صفات و باورهای دینداری، به معرفی پرسشنامه‌های سنجش دنیاگرایی (مسد) بر اساس متون دینی، سنجش دعاها، گرایش به ذکر توحیدی، گناه کوگلر و جونز، قدردانی- شش گویه‌ای، سنجش حسادت با تکیه بر منابع اسلامی و سنجش صبر برای نوجوانان پرداخته است.

در پایان یادآوری می‌شود که این کتاب، به ویژه چاپ اول آن همانند کتاب‌های دیگر دارای نقص‌هایی خواهد بود که از خوانندگان محترم تقاضا می‌شود که بر مؤلفین منت نهاده و آن‌ها را به یکی از آدرس‌های مؤلفین ارسال نمایند تا در چاپ‌های بعدی اصلاحات پیشنهادی مدنظر قرار گرفته باشند.

دکتر منصور بیرامی dr.bayrami@yahoo.com

دکتر تورج هاشمی نصرت آباد tourjhashemi@yahoo.com

جعفر بهادری خسروشاهی jafar.b2010@yahoo.com

